

بررسی و تحلیل عوامل مؤثر بر احداث کمپینگ در راستای اسکان گردشگران (مطالعه موردی: روستای گردشگری کریک، استان کهگیلویه و بویراحمد)

چکیده

امروزه مناطق روستایی در کشورهای در حال توسعه، به ویژه در کشور ما با چالش‌های متعدد اقتصادی- اجتماعی مواجه‌اند. به طوری که فعالیت‌های کشاورزی به تنهایی نمی‌تواند بقای آن‌ها را با توجه به محدودیت‌های فوق‌الذکر به ویژه در توسعه اقتصادی از قبیل ایجاد اشتغال و درآمد برای ساکنین این مناطق تضمین کند. از مهم‌ترین عناصر صنعت توریسم، واحدهای اقامتی و رفاهی‌اند و کمپ‌های گردشگری از جمله مکان‌های اقامتی هستند که برای استفاده تمامی اقشار جامعه طراحی و ساخته می‌شوند. روستا کریک که شباهت زیادی با ماسوله گیلان دارد، در زمره‌ی استثنایی‌ترین روستاهای ایران قرارداد که هرساله هزاران گردشگر برای بازدید از این روستا سفر می‌کنند. یکی از ابتدایی‌ترین و درعین حال ضروری‌ترین نیازهای این روستا توسعه زیرساخت‌های گردشگری از جمله احداث اقامتگاه‌های کوتاه‌مدت همچون احداث کمپینگ می‌باشد. هدف پژوهش حاضر امکان‌سنجی احداث کمپینگ در روستای کریک می‌باشد. روش تحقیق به صورت توصیفی- تحلیلی می‌باشد. نوع تحقیق کاربردی می‌باشد روش گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه و مصاحبه)، جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات بعد مشخص کردن نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها از تکنیک SWOT استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل سه گروه با استفاده از روش نمونه‌گیری کوکران برای سرپرست خانوارها (مردم روستا) ۶۰ نفر، گردشگران با حجم نمونه ۱۰۰ و کلیه کارشناسان متخصص گردشگری در شهرستان دنا ۲۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر این مطلب است که ایجاد کمپینگ گردشگری در روستای کریک می‌تواند باعث جذب گردشگران، افزایش ماندگاری آن‌ها و ساماندهی نظام اسکان گردشگران در این روستا شود.

واژه‌های کلیدی: استان کهگیلویه و بویراحمد، ساماندهی، کمپینگ گردشگری، گردشگری روستای.

بیان مسئله

مناطق روستایی در حاشیه مانده در کشورهای در حال توسعه برای بقای خود با محدودیت متعددی به ویژه در توسعه اقتصادی مواجه‌اند؛ زیرا که، اشتغال و درآمدهای حاصل از فعالیت‌های کشاورزی به تنهایی توانایی ننگه داشت جمعیت در حال رشد آن‌ها را نداشته و همین امر منجر به آسیب‌پذیری و شکننده بودن شرایط اقتصادی، کیفیت پایین سطح زندگی، نارسایی‌های زیرساختی- خدماتی و نظایر آن می‌شود. به همین دلیل بایستی گزینه‌های جدیدی با استفاده از منابع محلی و ظرفیت‌های موجود این مناطق مورد توجه قرار گیرد (Zamora, 115: 2011). امروزه با وجود پیشرفت‌های عظیم بشری حاصل شده، هنوز توسعه روستایی با مسائل و چالش‌های متعددی مواجه است، زیرا که راهبردهای گذشته در زمینه‌ی توسعه روستایی موفقیت‌آمیز نبوده و نتوانسته است مسائلی همچون فقر، اشتغال، بهداشت، امنیت غذایی و پایداری محیط‌زیست را رفع کند (افتخاری، ۱۳۸۵: ۲). توریسم روستایی به عنوان یک فعالیت چند کارکردی، شبکه‌ها و ارتباطات بین فعالیت‌های متعدد موجود در مناطق روستایی از قبیل کشاورزی، اوقات فراغت، صنایع دستی و محلی، نوآوری‌های فرهنگی و نظایر آن را تقویت می‌کند که این ارتباطات می‌تواند به متنوع سازی اقتصادی و در نهایت توسعه جوامع محلی کمک کند (Figueiredo & Raschi, 2013: 1). از این رو، توریسم روستایی به عنوان یک فعالیت جایگزین برای دو دلیل مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گرفته است (Drăgulănescu & Druțu, 2012: 196). الف) توانایی توریسم در کمک به حل مسائل و چالش‌های پیش روی مناطق روستایی از قبیل برنامه‌ریزی، تعادل روستا- شهری، زمینه‌سازی برای تغییرات اجتماعی و ب) زمینه‌سازی برای توسعه اقتصادی و زیرساختی و دسترسی بهتر به فرصت‌های اشتغال و درآمد؛ که هردوی این اهداف به ساکنین روستایی برای ماندگاری در روستا کمک می‌کند. از منظر توسعه پایدار، طرح‌های گردشگری روستایی بایستی احساس مسئولیت گردشگران را در حمایت از ساکنین این نواحی و اکوسیستم آن فراهم آورد و علاوه بر آن به

آداب و رسوم و شیوه زندگی مردم بومی احترام بگذارد (Yiping al, 2009: 300). به عبارت دیگر مشارکت جامعه محلی کلید گردشگری پایدار روستایی است (Babu singh et al, 2009: 404). یکی از راهبردهایی که برای تقویت نواحی محروم و دارای قابلیت توسعه مطرح شده است، توسعه و گسترش توریسم در مناطقی است که دارای پتانسیل‌های لازم برای توسعه گردشگری می‌باشند (حیدری، ۱۳۸۷: ۳۴). گردشگری روستایی با قدمتی بیش از یک قرن با ارائه جذابیت‌ها و ایجاد تمایل در استفاده از فضای ویژگی‌های محیط روستایی برای گردشگران شده (Sharpley, 1997) و همچنین به عنوان کاربردی جهت بهبود و ارتقاء شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی منطقه میزبان مورد توجه بسیاری واقع شده است (Kascak, 1998: 83). در حال حاضر بزرگ‌ترین معضلی که کشور ما در گردشگری و جذب گردشگر با آن مواجه است، نبود تأسیسات اقامتی و خدمات‌رسانی به گردشگران است (تقوایی و اکبری، ۱۳۸۷: ۲۳۸). کمپینگ‌های گردشگری مجموعه‌ای از کارکردهایی می‌باشد که برای ارائه خدمات اقامتی، پذیرایی، بهداشتی، اورژانسی، تفریحی و گردشگری همراه با تأسیسات و تجهیزات و خدمات بانکی و مخابرات و... مورد نیاز با یک مدیریت متمرکز و با کنترل و نظارت‌های کافی برای گردشگران در سطوح و عملکردهای متفاوت پیش‌بینی و ساخته می‌شود (نادعلی، ۱۳۹۰: ۳). روستای کر یک از توابع شهرستان دنا در استان کهگیلویه و بویراحمد با مرکزیت یاسوج دارای اقلیم سرد و کوهستانی که در شیب ملایم رشته‌کوه زاگرس قرار گرفته است. این روستا که شباهت زیادی با ماسوله گیلان دارد، در زمره‌ی استثنایی‌ترین روستاهای ایران قرارداد که هرساله هزاران گردشگر برای بازدید از این روستا سفر می‌کنند. و از دیگر ویژگی‌های این روستا بافت متراکم و پلکانی آن می‌باشد که به صورت طولی در کنار رودخانه شکل گرفته است از جمله عوامل مؤثر در شکل‌گیری معماری این روستا می‌توان به توپوگرافی زمین، اقتصاد حاصل از معیشت، عوامل اقلیمی و وضعیت اجتماعی و فرهنگی مردم اشاره کرد. این معماری پلکانی باعث شده است که سالانه نزدیک به ۱۰۰ هزار نفر گردشگر را پذیرا می‌باشد. ولی از لحاظ امکانات رفاهی و تسهیلات اقامتی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد؛ بنابراین تأسیسات و تجهیزات مورد نیاز گردشگران، استقرار مکانی است، که بتواند به بهترین وجه خدمات مورد نیاز گردشگران را فراهم آورد و باعث ساماندهی نظام اسکان گردشگران و افزایش ماندگاری گردشگران در آن منطقه باشد. با توجه به اینکه زیرساخت‌های گردشگری از جمله مراکز اقامتی کوتاه‌مدت می‌تواند نقش مهمی در جذب و ماندگاری گردشگران داشته باشد، لذا هدف از این پژوهش بررسی و امکان‌سنجی احداث کمپینگ در روستای کریک می‌باشد؛ که در این راستا به سؤال آیا توانمندی‌ها و پتانسیل‌های گردشگری روستای کر یک، امکان احداث کمپینگ در این روستا را فراهم می‌آورد؟ جواب می‌دهد.

مبانی نظری پژوهش

ارائه یک تعریف مشخص و دقیق برای کمپینگ مشکل است، زیرا کمپینگ‌ها اقامتگاه‌های ویژه‌ای هستند که در مناطق خاص ساخته می‌شوند و شیوه ساخت، طراحی و امکانات آن بستگی به شرایط و ویژگی‌ها منطقه دارد. لغت‌های اردوگاه و محل آتراق نیز در کشور ما رایج است که برخی هم‌معنی با کمپینگ استفاده شده است (دو گلاس^۱، ۱۹۷۴: ۳۰). واژه کمپ از واژه لاتین کام پیوس^۲ به معنی زمین روباز، صحرا و ... گرفته شده است. دیکشنری لانگ من^۳ کمپینگ را محلی معرفی می‌کند که یک فرد، خانواده، گروه و یا حتی یک واحد نظامی ممکن است در آنجا اقامت کنند. به طور معمول کمپینگ‌ها محدوده‌های نسبتاً وسیعی از سطح زمین باز را شامل می‌شوند که فضاهای متنوعی را جهت استقرار افراد در داخل چادرها، کلبه‌ها، ساختمان‌های موقت و ... را در برمی‌گیرند (Longman, 2005: 190-191). طبق تعریف بین‌المللی ابرت^۴ در سال ۱۹۶۲ کمپینگ را محل سکونت قابل حمل از طرف مصرف‌کننده به مدت موقت، به منظور استراحت در فضای آزاد تعریف می‌کند. بر این اساس اقامتگاه، کمپینگ محلی است که امکان اقامت قابل حمل را فراهم می‌کند (محبوبه‌ای، ۱۳۷۵: ۲۶۹). کمپینگ‌ها امروزه نقش مهمی در توسعه فعالیت‌های گردشگری ایفاء می‌کنند. نقش کمپینگ‌ها در صنعت گردشگری حداقل در سه سطح، اقتصادی گردشگری، توزیع و پراکنش گردشگر در نقاط مختلف و ارائه فضاهای کالبدی مناسب به صورت ترکیب فضاهای سربسته و روباز که چشم‌انداز دائمی مناسبی برای گردشگر ایجاد می‌نماید بروز می‌کند این ویژگی‌ها و خصوصیات کمپینگ‌ها بر نحوه آرایش فضایی

¹ Douglas

² Campus

³ Longman

⁴ Ebert

کمپینگ‌ها و استقرار ابنیه و تأسیسات اثر مستقیمی می‌گذارد (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ۱۳۸۶: ۱). امروزه بسیاری از خانواده‌های اروپایی ترجیح می‌دهند که ایام کوتاهی از سال را خارج از خانه‌های خود در دل طبیعت کنار جنگل‌ها و سواحل سپری کنند و این امر هم‌اکنون به یک فرهنگ تبدیل شده است. در همین راستا، در اکثر کشورهای پیشگام در صنعت توریسم باوجود برخورداری از زنجیره‌های گسترده‌ای از هتل‌ها، متل‌ها و سایر فضاهای اقامتی، فضاهایی تحت عنوان کمپینگ^۵ با تعریف مشخصی از خدمات اقامتی برای گردشگران پیش‌بینی شده‌اند. اهداف اساسی از پیش‌بینی چنین فضاهایی، کاهش هزینه‌های خدمات اقامتی ضمن پاسخ‌گویی به تنوع سلیقه‌ای افراد است (عرفانی، ۱۳۸۹: ۱). مکان‌یابی کمپینگ‌ها اغلب تابعی از تقاضای گردشگری، وجود اراضی مناسب و کافی، دسترسی‌های مناسب به سایر نقاط از جمله نواحی خدماتی و شهری و ... می‌باشد باین‌حال گاهی این ویژگی‌ها در کنار یک جاذبه گردشگری مشاهده می‌گردد و مکان کمپینگ هم‌جوار با یک جاذبه گردشگری انتخاب می‌گردد. (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، ۱۳۸۶: ۶). محل سکونت در کمپینگ‌ها بسته به شرایط متفاوت است، در بعضی از کمپینگ‌ها تنها محل سکونت چادر است که توسط خود مسافر آورده می‌شود یا به وی کرایه داده می‌شود. کمپینگ به وسیلهٔ سکوهایی (معمولاً به ابعاد ۶*۶ متر) امکان نسب چادر را فراهم می‌کند. در بعضی دیگر اتاقک‌های قابل حمل سقف دار فلزی یا از جنس فایبر گلاس که در فارسی به آن کاروان می‌گویند وجود دارد، این اتاقک‌ها یا به وسیلهٔ خود مسافر آورده می‌شود که در کشور ما رایج نیست و یا از طرف اقامتگاه اجاره داده می‌شود. نوع دیگر آلاچیق‌های چوبی می‌باشد. (مهندسان مشاور هفت شهر، ۱۳۸۶: ۲) کمپینگ‌ها بر اساس ویژگی‌های مکانی که در آن واقع هستند، انواع مختلفی دارند. از جمله کمپینگ جنگلی، کمپینگ کوهستانی، کمپینگ ساحلی و ... همچنین کمپینگ‌ها را از نظر تعداد افراد استفاده‌کننده از آن به کمپ-های انفرادی، خانوادگی و گروهی تقسیم می‌کنند (همان: ۲). کمپینگ‌ها خدمات متفاوتی به مسافران خود ارائه می‌دهند. برخی از آن‌ها صرفاً امکانات ابتدایی نظیر چادر و سرویس‌های بهداشتی معمولی را در اختیار ساکنین خود می‌گذارند، ولی برخی دیگر خدمات بیشتری نظیر سرویس‌های بهداشتی مجهز، حمام، زمین‌بازی، حتی گاهی استخر شنا و ماهیگیری، مسیرهای طراحی‌شده پیاده‌روی، پیست دوچرخه‌سواری و زمین‌های بازی را نیز دارا هستند، ولی آنچه در کمپینگ‌ها همواره مورد توجه خاص قرار گرفته، صرفه اقتصادی آن است به نحوی که خدمات آن‌ها به صورتی می‌باشد که هزینه چندان کمی به مسافران خود تحمیل نمی‌کند (نادعلی، ۱۳۹۰: ۳۹).

پیشینه پژوهش

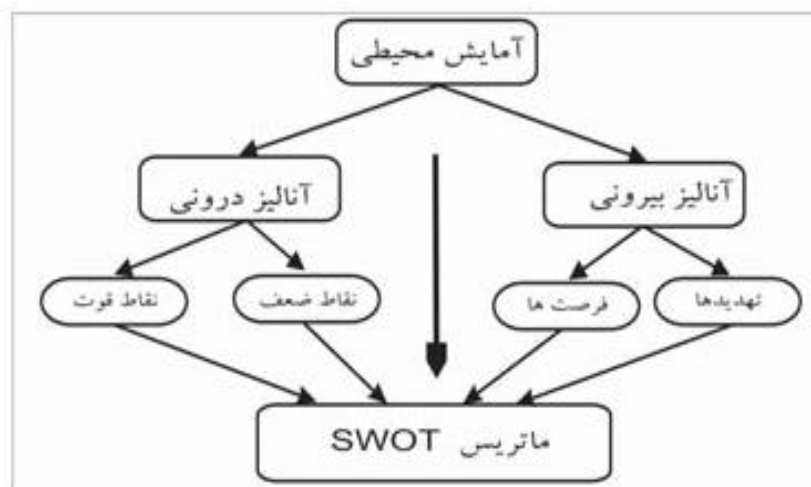
مطالعاتی که تاکنون در زمینه امکان‌سنجی تسهیلات و امکانات رفاهی گردشگران صورت گرفته در ابعاد گوناگونی انجام شده است، پاره‌ای از این تحقیقات به شرح ذیل می‌باشد: گراسان^۵ و همکاران (۲۰۱۰) به این نتیجه رسیدند که برای افزایش ماندگاری توریست‌ها و طولانی شدن فصل گردشگری و غنی‌سازی و تقویت کمپینگ‌ها به وسیله تنوع برنامه‌ها و خدمات، تغییر شکل ساختار کیفی کمپینگ‌ها و تطبیق آن با استانداردهای اروپا مهم است. تقوایی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به امکان‌سنجی و مکان‌یابی دهکده گردشگری در ساحل دریاچه کافت‌ر شهرستان اقلید پرداخته‌اند و مکان دهکده گردشگری را در ضلع شمالی دریاچه پیشنهاد داده‌اند. نادعلی (۱۳۹۰) به مطالعه مکان‌یابی کمپینگ‌های گردشگری در شهر اصفهان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی GIS پرداخته و چنین نتیجه می‌گیرد که ایجاد کمپینگ‌های گردشگری در شهر اصفهان می‌تواند باعث جذب گردشگران و ساماندهی فضایی و کالبدی شهر اصفهان شود. جمشیدی (۱۳۸۱) به بررسی مکان‌های مناسب برای اقامت مسافران در شهر اصفهان پرداخته و به این نتیجه رسیده است که برای توسعه صنعت گردشگری، علاوه بر وجود جاذبه‌های گردشگری وجود تأسیسات و امکانات زیرساختی نیز لازم است و همچنین امکان ساخت کمپینگ در اصفهان وجود دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش از نوع توصیفی، تحلیلی بوده و برای جمع‌آوری اطلاعات از مطالعات کتابخانه‌ای و بررسی‌های میدانی استفاده شده است. برای بررسی توان‌های گردشگری منطقه مطالعات میدانی، تهیه و تنظیم و تکمیل پرسشنامه صورت گرفته است، سپس با استخراج و تحلیل یافته‌ها با استفاده از تکنیک SWOT پرداخته شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل سه گروه با استفاده از روش

⁵ Gracan

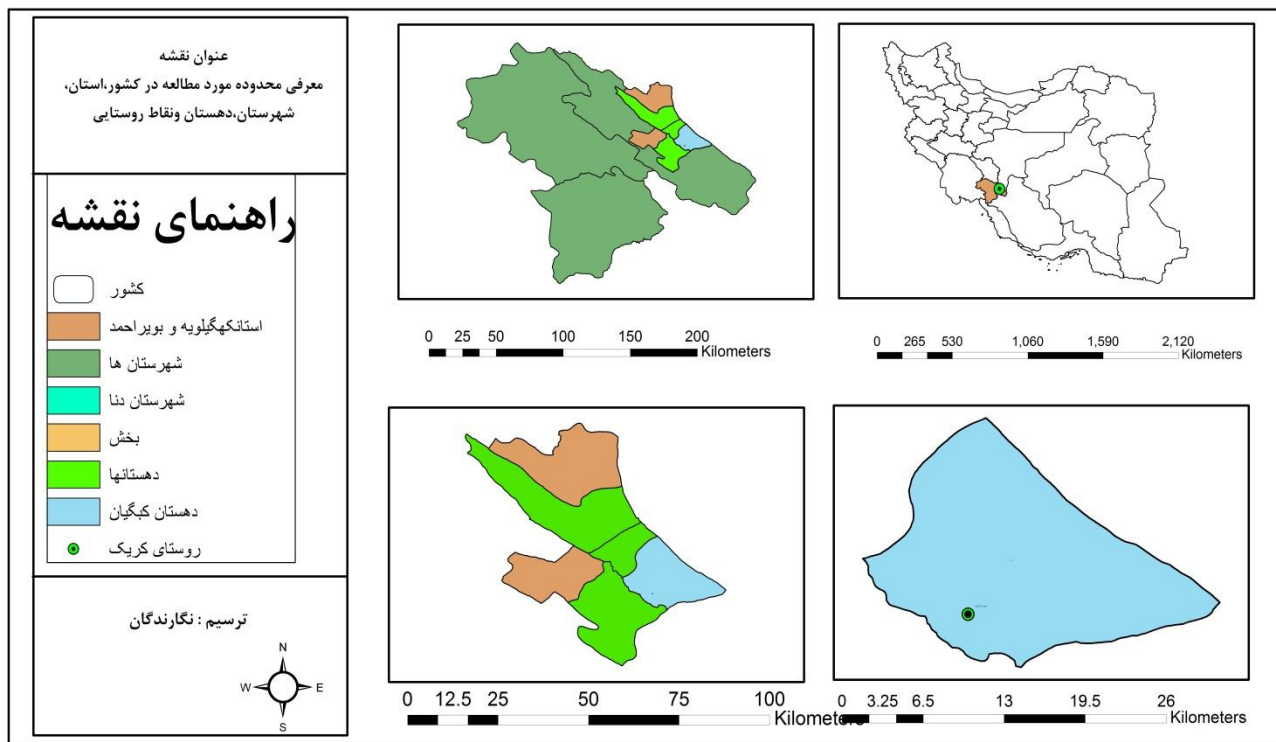
نمونه‌گیری کوکران برای سرپرست خانوارها (مردم روستا) ۶۰ نفر، گردشگران با حجم نمونه ۱۰۰ و کلیه کارشناسان متخصص گردشگری در شهرستان دنا ۲۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب‌شده‌اند.

شکل شماره (۱): مدل مفهومی از تکنیک سوات (SWOT)

معرفی محدوده مورد مطالعه

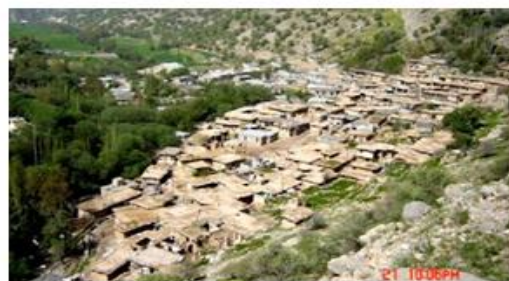
شهرستان دنا با مختصات جغرافیایی ۵۴ دقیقه و ۵۰ درجه تا ۳۴ دقیقه و ۵۱ درجه طول شرقی و ۳۹ دقیقه و ۳۰ درجه تا ۱۸ دقیقه و ۳۱ درجه عرض شمالی و روستای کر یک با مختصات جغرافیایی ۵۱ درجه ۲۵ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۵ درجه و ۴۸ دقیقه عرض جغرافیایی واقع‌شده؛ و ارتفاع آن از سطح دریای آزاد ۳۰۰۰ متر است. روستایی کر یک از توابع بخش مرکزی شهرستان دنا در فاصله ۱۵ کیلومتری شهر سی سخت و ۲۵ کیلومتری مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد (باسوج) قرار دارد از لحاظ موقعیت: روستای کر یک از شرق با روستای عباس‌آباد از شمال غرب با روستای دره چناری، از جنوب شرق با روستای تل گاوی، و قسمت شرقی روستا به رودخانه بشار محدود می‌شود. شهرستان دنا در سال ۱۳۹۰ دارای ۹۶۰۰ خانوار و ۴۶۲۱۷ نفر جمعیت داشته است که روستای کر یک ۱۲۵۰ نفر جمعیت و ۳۵۰ خانوار می‌باشد. (معاونت برنامه‌ریزی استانداری کهگیلویه و بویراحمد، ۱۳۹۰: ۳۱).

شکل شماره (۲): معرفی محدوده مورد مطالعه در سطح کشور، استان، شهرستان و نقطه روستایی

شکل شماره (۴): توپوگرافی و موقعیت استراتژیک روستا نسبت به ارتفاعات اطراف

شکل شماره (۳): سازمان خطی ویلکاتی بافت روستایی کریک

شکل شماره (۶): شکل کلی مسکن و بافت کلی روستا

شکل شماره (۵): تصویری از بافت روستا که نشان دهنده برخورد از گانیک بافت یا طبیعت پیرامون

شکل شماره (۷): بافت پلکانی و فشرده روستای کریک.

یافته‌های تحقیق

برای یافته‌های تحقیق از مدل SWOT که حروف اول چهار کلمه انگلیسی (S) Strength با معادل فارسی قوت، (W) Weakness ضعف، (O) Opportunity فرصت و (T) Threat تهدید است. استفاده شده است.

جدول شماره (۱): ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)

ردیف	عوامل اصلی داخلی (نقاط قوت)	ضریب	نمره	نمره نهایی
۱	آشنایی گردشگران منطقه با مفهوم کمپینگ و مزایای آن	۰.۰۵	۳	۰.۱۵
۲	تجربه استفاده از کمپینگ در میان گردشگران	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۳	استقبال از اقامت در کمپینگ	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
۴	اتفاق نظر در لزوم احداث کمپینگ در منطقه	۰.۰۴	۱	۰.۰۴
۵	ماندگاری و اقامت بیشتر در منطقه در صورت وجود کمپینگ	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
۶	افزایش سطح درآمد و رفاه مردم محلی در صورت استقرار کمپ و ماندگاری بیشتر گردشگران	۰.۰۵	۴	۰.۲۰
۷	افزایش اشتغال‌زایی در صورت استقرار کمپ و ماندگاری بیشتر گردشگران افزایش اشتغال‌زایی	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
۸	ساماندهی بهتر گردشگران در صورت استقرار کمپینگ	۰.۰۶	۲	۰.۱۲
۹	خدمات‌رسانی مناسب و یکپارچه در صورت احداث کمپینگ	۰.۰۵	۳	۰.۱۵
۱۰	وجود زیرساخت‌های مناسب در محدوده (برق‌رسانی، سرویس بهداشتی و آنتن دهی مناسب و...)	۰.۰۴	۳	۰.۱۲
۱۱	وجود چشمه و قنات در اطراف منطقه جهت لوله‌کشی آب در منطقه	۰.۰۵	۴	۰.۲۰
۱۲	برخورداری از هوای سالم و مطلوب	۰.۰۵	۴	۰.۲۰
۱۳	مدیریت بهتر جمع‌آوری زباله در منطق در صورت استقرار کمپ	۰.۰۵	۳	۰.۱۵
۱۴	دسترسی منطقه نمونه گردشگری به راه اصلی آسفالت‌شده شهرستان دنا	۰.۰۵	۳	۰.۱۵
مجموع		۱		۱/۹۴۵
نقاط ضعف				
۱	اقامت کم (سفرهای یک‌روزه) گردشگران	۰.۰۳	۱	۰.۰۳
۲	استفاده از چادر شخصی جهت اقامت	۰.۰۴	۳	۰.۱۲

۳	افزایش آلودگی محیط روستا (اعم از محیط، آب، هوا و خاک) ناشی از حضور گردشگران	۰.۰۴	۲	۰.۰۸
۴	محدود شدن اجاره خانه‌های شخصی به گردشگران در صورت استقرار کمپ	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۵	قرارگیری اکثر مساحت منطقه در ارتفاعات بالای ۲۰۰۰ متر برای انجام اقدامات عمرانی در زمینه گردشگری	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
۶	حاکم بودن اقلیم خشک و خشک سرد در منطقه و نبود آسایش اقلیمی در ۸ ماه از سال	۰.۰۳	۳	۰.۰۹
۷	ضعف امکانات بهداشتی روستا	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
۸	ضعف امکانات اقامتی روستا	۰.۰۳	۳	۰.۰۹
۹	ضعف دسترسی‌ها و حمل‌ونقل عمومی روستا	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
مجموع		۱		۰/۸۶۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵.

جدول شماره (۲): ماتریس ارزیابی عوامل خارجی (EFE)

ردیف	عوامل اصلی خارجی (فرصت‌ها)	ضریب	نمره	نمره نهایی
۱	همسویی احساس کمبودها و نیازها (گردشگران، کارشناسان)	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
۲	افزایش توجه دولت به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
۳	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در این منطقه	۰.۰۵	۴	۰.۲۰
۴	افزایش سطح رفاه و درآمد مردم	۰.۰۳	۴	۰.۱۲
۵	رونق فروش محصولات کشاورزی و صنایع دستی	۰.۰۴	۳	۰.۱۲
۶	قرارگیری در استان کهگیلویه و بویراحمد و استفاده از جاذبه‌های آن	۰.۰۵	۴	۰.۲۰
۷	افزایش انگیزه برای مسافرت و تفریح	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
۸	افزایش اشتغال و جلوگیری از مهاجرت جوانان	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۹	وجود زمینه مشارکت مردم و مسئولان برای حفظ محیط‌زیست و بافت باارزش روستا	۰.۰۳	۳	۰.۰۹
۱۰	امکان فراوری گیاهان دارویی در منطقه و عرضه آن به گردشگران	۰.۰۲	۱	۰.۰۲
۱۱	برخورداری هم‌زمان از کوه، رود و پوشش گیاهی و چشم‌انداز زیبا	۰.۰۶	۴	۰.۲۴
۱۲	وجود ظرفیت بالای روستا در جهت جذب گردشگر	۰.۰۴	۳	۰.۱۲
۱۳	بهبود و گسترش راه‌های ارتباطی به منطقه	۰.۰۴	۳	۰.۱۲
۱۴	بهبود زیرساخت‌ها و امکانات موجود در منطقه	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
۱۵	تقویت بسترهای لازم برای گسترش خدمات رفاهی، تفریحی و اقامتی در روستا	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۱۶	بهبود ذهنیت مثبت گردشگران نسبت به روستا	۰.۰۶	۳	۰.۱۸
مجموع		۱		۲/۲۱
تهدیدها				
۱	سفر گذری و بدون هدف اقامت	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۲	توجه به جاذبه‌های شیک و تجاری توسط گردشگران	۰.۰۳	۱	۰.۰۳
۳	عدم ارائه بودجه لازم از سوی دولت جهت انجام پروژه‌های گردشگری	۰.۰۵	۱	۰.۰۵
۴	تبلیغات نامناسب در سطح استان جهت جذب گردشگر	۰.۰۴	۲	۰.۰۸
۵	عدم وجود نمایشگاه‌ها و غرفه جهت ارائه محصولات فرهنگی و دستی	۰.۰۳	۳	۰.۰۹
۶	تعرض گردشگران به حریم باغ‌های اطراف	۰.۰۳	۲	۰.۰۶
۷	افزایش آلودگی منابع آب و خاک در منطقه	۰.۰۴	۳	۰.۱۲
۸	پراکندگی زباله‌ها در اطراف محیط روستا و جاده‌های منطقه.	۰.۰۲	۲	۰.۰۶
۹	تهدید بستر طبیعی منطقه توسط سیل	۰.۰۳	۳	۰.۰۹
۱۰	ضعف امکانات اقامتی روستا	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
۱۱	وجود ریزش سنگ در بالای دست روستا.	۰.۰۳	۱	۰.۰۳

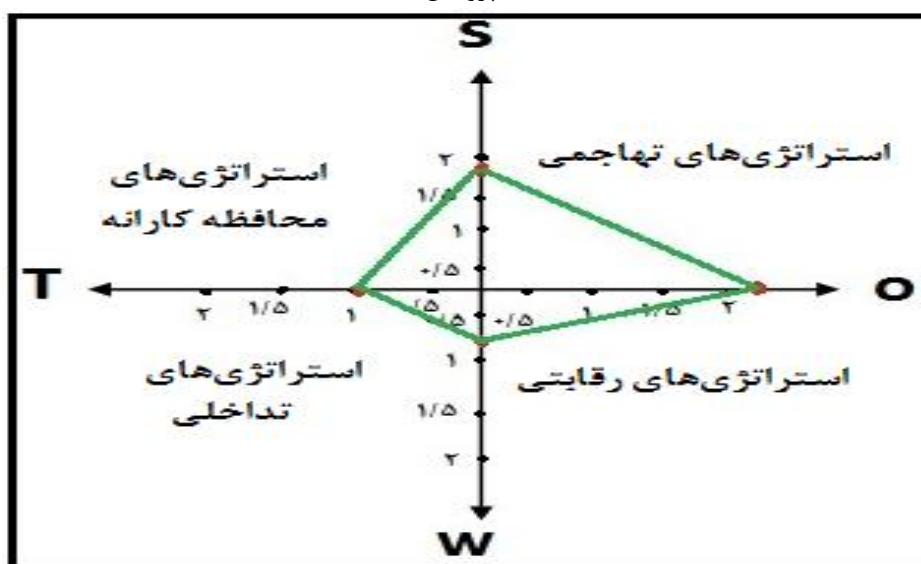
۱۲	احتمال مسدود شدن راه‌های دسترسی به منطقه در اثر بارش برف	۰.۰۳	۴	۰.۱۲
۱۳	عدم بهسازی راه‌ها و عرض کم جاده‌ها و کمبود پارکینگ	۰.۰۲	۲	۰.۰۴
۱۴	کمبود مراکز اقامتی- رفاهی و خدمات‌رسانی	۰.۰۳	۱	۰.۰۳
۱۵	کمبود تسهیلات و امکانات بهداشتی	۰.۰۴	۴	۰.۱۶
مجموع		۱		۰/۹۲۵

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵.

جدول شماره (۳) وزن نهایی شاخص‌ها

شاخص	امتیاز نهایی
قوت‌ها	۱/۹۴۵
ضعف‌ها	۰/۸۶۹
فرصت‌ها	۲/۲۱
تهدیدها	۰/۹۲۵

یافته‌های پژوهش ۱۳۹۵.

شکل شماره (۸): نمودار امتیازات قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدات

با توجه به امتیازات داده‌شده به نقاط قوت، نقاط ضعف و فرصت‌ها و تهدیدات راهبرد موردنظر برای منطقه مورد مطالعه راهبرد تهاجمی می‌باشد.

شکل شماره (۹): نمره نهایی ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)

تجزیه و تحلیل پژوهش

جهت ارزیابی به این سؤال پژوهش، آیا توانمندیها و پتانسیل های گردشگری روستای کر یک، امکان احداث کمپینگ در این روستا را فراهم می آورد؟ از مدل SWOT استفاده شده است به این ترتیب که ابتدا نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای گردشگری منطقه در صورت احداث کمپینگ مورد ارزیابی قرار گرفته شد. در قالب ماتریس های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی سپس با استفاده از این ماتریس ها و نمره نهایی عوامل داخلی و خارجی، ماتریس داخلی و خارجی (IE) مورد ترسیم قرار گرفت. ماتریس (IE) نشان می دهد که روستای کر یک جهت احداث کمپینگ در خویش در موقعیت تدافعی و با محوریت کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدات قرار دارد. یعنی جهت استقرار کمپینگ در این روستا ابتدا می بایستی زمینه ها و بسترهای لازمه (از طریق کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدات) آن فراهم گردد، به طور مثال در این راستا باید نقاط ضعف مهمی چون: ضعف امکانات بهداشتی، اقامتی، رفاهی، دسترسی ها و حمل و نقل عمومی روستا برطرف گردد و به کوهستانی بودن روستا و کمبود فضاهای باز و هموار جهت استقرار کمپ نیز توجه گردد، همچنین قوانینی در جهت عدم استقرار چادرهای شخصی در محیط های طبیعی که منجر به آلودگی محیط روستا می گردد مقرر شود. در زمینه تهدیدات نیز جهت برنامه ریزی احداث کمپ در این روستا می بایستی از تهدیدات اشاره شده در جدول (۲) پرهیز گردد. با نگاهی عمیق تر به تهدیدات اشاره شده در این جدول متوجه می شویم که قسمت اعظم این تهدیدات چون (سفر گذری و بدون هدف اقامت، تعرض گردشگران به حریم باغ های اطراف، افزایش آلودگی منابع آب و خاک در منطقه، پراکندگی زباله ها در اطراف محیط روستا و جاده های منطقه، عدم بهسازی راه ها و عرض کم جاده ها و کمبود توقفگاه، کمبود مراکز اقامتی- رفاهی و خدمات رسانی و تسهیلات و امکانات بهداشتی) ریشه در نقاط ضعف آن دارد که با برطرف نشدن این نقاط ضعف به صورت تهدید خود را نشان داده اند؛ که بالطبع با کاهش نقاط ضعف این تهدیدات نیز کاسته می گردد. با تفاسیر فوق جهت ارزیابی فرضیه مطرح شده می توانیم بگوییم: توانمندیها و پتانسیل های گردشگری روستای کر یک، امکان احداث کمپینگ در این روستا را فراهم خواهد آورد به شرطی که از طریق مدیریت استراتژیک ابتدا بسترها و زمینه های بایسته آن از طریق رویکرد

تدافعی و باهدف رفع نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدات فراهم گردد. چراکه بدون بسترسازی و مهیاکردن شرایط، برنامه‌ریزی و احداث کمپینگ در این روستا معقولانه نخواهد بود.

راهبرد تدافعی:

همان‌طور که اشاره شد در این راهبرد به دنبال کاهش ضعف‌ها و خنثی‌سازی تهدیدها هستیم درواقع با توجه به پتانسیل بالای منطقه گردشگری کر یک و ناتوانی در استفاده از این منطقه به دنبال کاهش ضعف‌ها و تهدیدات برای ایجاد کمپینگ هستیم، درواقع با توجه به الگو و مدلی که بر اساس روش SWOT ارائه شد باید به دنبال ایجاد زیرساخت‌ها و خدمات در روستای کر یک باشیم تا احداث کمپینگ در این روستا تناسب پیدا کند، بنابراین با توجه به مطالبی که بیان شد می‌توانیم راهکارهای زیر را بیان کنیم:

- ✓ افزایش ضریب ماندگاری در منطقه، با ایجاد زیرساخت‌های لازم.
- ✓ ارائه تبلیغات مناسب در مراتب مختلف استانی، ملی و حتی جهانی با توجه به پتانسیل بالای روستای کر یک.
- ✓ ایجاد جذابیت‌های مختلف در روستای کر یک برای بالا بردن ضریب ماندگاری گردشگران.
- ✓ ایجاد فضای سبز مناسب برای تغییر میکرو اقلیمی روستا و جذابیت بیشتر و سازگاری اقلیمی.
- ✓ حفظ منابع طبیعی و محیط‌زیست روستا با ایجاد بسترهای فرهنگی برای ساکنین و گردشگران.
- ✓ توسعه زیرساخت‌های منطقه‌ای مانند ایجاد راه‌های دسترسی مناسب، بهداشت و درمان.
- ✓ گسترش امکانات اقامتی در روستا.
- ✓ افزایش سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در منطقه.

نتیجه‌گیری

امروزه اهمیت گردشگری از نظر اقتصادی و اشتغال‌زایی به حدی است که می‌توان آن را به‌عنوان نیروی محرکه اقتصادی هر کشوری محسوب کرد. گردشگری مزیت‌های فراوانی دارد و می‌تواند منبع مهمی برای اشتغال باشد. بنابراین به‌منظور توسعه سفرهای ارزان‌قیمت و ارائه خدمات به طیف وسیع‌تری از گردشگران و اقامت موقت آنان باقیمت مناسب در اوقات اوج سفر لزوم ایجاد کمپینگ‌های گردشگری ارزان‌قیمت در مکان‌های مناسب و با استانداردها و ضوابط اصولی از اهمیت و اقتصادی فراوانی برخوردار است. کمپینگ‌ها می‌توانند با فراهم ساختن خدمات موردنیاز گردشگران در کاهش هزینه سفر مؤثر واقع شوند و منطقه را برای جذب مسافران به‌واسطه ارائه خدمات اقامتی و تفریحی، ایجاد فرصت‌های شغلی و گسترده ساختن عرضه خدمات افزایش دهند. ایجاد کمپینگ‌های گردشگری از یک‌سو به برقراری جریان گردشگری مستمر در آن مکان کمک جدی می‌کند و در بلندمدت با شکل‌گیری تقاضای گردشگری، امکان توجه و سرمایه‌گذاری ثابت در بخش اقامت گردشگران را در مناطق فراهم می‌سازد، همچنین در برخی از قطب‌های عمده گردشگری اگرچه سرمایه‌گذاری نسبی در زمینه اقامت انجام شده است، اما به دلیل عدم وجود گردشگران در طول سال امکان توسعه اقامتگاه‌های دائمی فراهم نیست. از این‌رو در پیک گردشگری، کمپینگ‌ها کمک مؤثری به بهبود جریان گردشگری در این مناطق می‌کنند و بالأخره کمپینگ‌ها، با تحرک و انعطاف‌پذیری و سطح‌بندی مناسب قابلیت توسعه گردشگری در هر شرایط و اقلیمی را دارند. نتایج این پژوهش بیانگر این مطلب است که روستای کر یک جهت احداث کمپینگ در موقعیت تدافعی و با محوریت کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدات قرار دارد، یعنی جهت

استقرار کمپینگ در این روستا ابتدا می‌بایستی زمینه‌ها و بسترهای لازمه (از طریق کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدات) آن فراهم گردد و سپس اقدام به احداث کمپینگ شود، همچنین نتایج روشنگر این واقعیت است که ایجاد کمپینگ گردشگری در روستای کر یک می‌تواند باعث جذب گردشگران، افزایش ماندگاری آن‌ها و ساماندهی نظام اسکان گردشگران در این روستا شود.

منابع

۱. احمدی، ف. (۱۳۹۰): ساختار کالبدی و سیمای روستایی عوامل شکل‌دهنده، آسیب‌ها و راهکارها (مطالعه موردی روستای ایبانه)، همایش ملی بوم‌های بیابانی، گردشگری و هنرهای محیطی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف‌آباد، ۲۴-۲۳ آذر ۹۰.
۲. پالیزبان، ف. (۱۳۸۷) بررسی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای فرا روی فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه‌های غرب ایران (ایلام، کردستان، کرمانشاه، لرستان و همدان) از دید اعضای هیأت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در سال تحصیلی ۱۳۸۷-۸۸، پایان نامه کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی آموزشی، دانشگاه اصفهان، اصفهان.
۳. تقوایی، مسعود، اکبری م. (۱۳۸۷): مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری شهری، انتشارات پیام علوی، چاپ اول، اصفهان.
۴. تقوایی، م، تقی زاده، م، کیومرثی ح. (۱۳۹۰)، مکان‌یابی دهکده‌های گردشگری با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی و مدل SWOT (نمونه موردی: ساحل دریاچه کافت)، مجله جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال ۲۲، شماره پیاپی ۴۲، شماره ۲، صص ۹۹-۱۲۰.
۵. جمشیدی، ن. (۱۳۸۱): بررسی و امکان‌سنجی (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) اقامتگاه مناسب گردشگری (مطالعه موردی: شهر اصفهان)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد توسعه و برنامه‌ریزی اقتصادی، دانشگاه علامه طباطبائی.
۶. حکمت نیا، ح، موسوی م، (۱۳۸۵)، کاربرد مدل در جغرافیا با تأکید بر برنامه‌ریزی شهری و ناحیه‌ای، چاپ اول، نشر علم نوین، یزد.
۷. سازمان میراث فرهنگی صنایع‌دستی و گردشگری (۱۳۸۹): مجموعه دستورالعمل‌ها، قوانین و مقررات مناطق نمونه گردشگری، معاونت سرمایه‌گذاری و طرح‌ها، دفتر مناطق نمونه گردشگری
۸. عرفانی، گ (۱۳۸۹): کمپینگ‌ها؛ فضاها، گمشده، مجله معماری منظر، سال سوم، شماره ۶۲.
۹. محبوبه‌ای، ش (۱۳۸۵): مجموعه تفریحی-توریستی بند ارومیه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه تهران.
۱۰. محمدی ده چشمه، م، زنگی‌آبادی. (۱۳۸۶) امکان‌سنجی توانمندی‌های اکوتوریسم استان چهارمحال بختیاری، مجله محیط‌شناسی به روش SWOT، سال سی و چهارم، شماره ۴۷. تهران.
۱۱. مهندسان مشاور هفت شهر (۱۳۸۶): طرح مطالعات مکان‌یابی، امکان‌سنجی و طراحی کمپینگ‌های اقامتی در سطح کشور، ضوابط و مقررات کمپینگ‌ها، مرحله سوم، جلد ۲، سازمان میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری، دفتر سرمایه‌گذاری و توسعه گردشگری.
۱۲. نادعلی، ن. (۱۳۹۰): مکان‌یابی کمپینگ‌های گردشگری در شهر اصفهان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی توریسم، استاد راهنما: جمال محمدی، دانشگاه اصفهان.
13. Babu Singh Ram, Suraj Mal, Chandra Prakash Kala(2009), Community Responses to Mountain Tourism: a Case in Bhyundar Valley, Indian Himalaya, J. Mt. Sci 6, DOI: 10.1007/s11629-009-1054-y, pp:394-404.
14. Douglass R.W. (1975): Forest Recreation. USA.
15. Drăgulănescu, I. and Druțu, M. (2012): Rural Tourism for Local Economic Development, International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences, Vol. 2, Special Issue 1, pp. 196-203.
16. Figueiredo, E. and Raschi, A. (2013): Trekking out of the crisis: is there a role for rural tourism? Working group number: 17, The rural as locus of solidarity and conflict in times of crisis, XXV ESRS Congress, Florence, Italy, 29 July- 1 August, 2013. <http://www.florenceesrs2013.com>

17. Gracan, D & Zadel, Z & Birin (2010): Camping Tourism with the Purpose of Lengthening The Tourist Season In Croatia Tourism, Tourism and Hospitality management 2010. Conference proceeding, Opatija, university of Rijeka, Croatia.
18. Kascak M. 1998. case study: Integral Development of Rural Areas, Tourism & Village Renovation Trebnje, Slovenia. Tourism Management, vol. 19, No. 1, pp. 81-86
19. Longman (2005): American Dictionary
20. Sharply, Richard and Julia, 1997, Rural Tourism: An Introduction, International Thomson Business Press, London.
21. Yiping FANG, QIN Dahe, DING Yongjian, YANG Jianping (2009), Adaptation Management of Mountain Tourism Service: The Case of the Source Regions of the Yangtze and Yellow River, DOI 10.1007/s11629-009-0202-8, pp: 299–31.
22. Zamora, O. M. (2011): Development Instruments for the Cross-Border Cooperation in Ukraine, In: Problems of tourism development on rural areas, Krystyna Krzyżanowska (ed.), Warsaw University of Life Sciences Press, Warsaw 2011, pp. 109- 121.